

KNJIŽNICA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZAGREB, Strossmayerov trg 14

Plan rada Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u 2025. godini

Organizacija rada i osoblje

Rad Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti odvija se u skladu s Pravilnikom o radu Knjižnice i Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti.

Knjižnični odbor (2022. - 2025.)

Članovi Odbora: akademik Marko Pećina (predsjednik Odbora), akademik Branko Despot, akademik Bojan Jerbić, akademik Nikola Ljubešić, akademik Svetozar Musić, akademkinja Anica Nazor, akademkinja Dubravka Oraić Tolić, akademik Zlatan Vrkljan, članica suradnica Hana Breko Kustura, gospođa Sara-Sanela Butorac, tajnik HAZU i upraviteljica Knjižnice Tamara Runjak.

Odbor planira održati dvije sjednice.

U Knjižnici je stalno zaposleno 13 knjižničarskih djelatnika, i to: upraviteljica Tamara Runjak (knjižničarska savjetnica); 2 knjižničarske savjetnice: Kristina Polak Bobić i Dina Mašina Delija; 4 više knjižničarke Nataša Daničić, Jelena Prekrtić, Anja Tkalec i dr. sc. Zrinka Vitković; 3 knjižničara: Hana Burek, Damir Horvat i Tomislav Kukulja; 1 sistemski knjižničar Marko Tot i 2 knjižničarska tehničara Goran Matić i Željko Ovčariček. U 2025. godini dvoje knjižničara i jedan knjižničarski tehničar odlaze u mirovinu, zatražite će se popuna tih sistematiziranih radnih mjesta kako bi se svi stručni poslovi i dalje mogli uredno i bez zaostataka obavljati.

U 2025. godini Knjižnica će biti otvorena za vanjske korisnike od ponedjeljka do petka od 9 do 15 sati. Planirane aktivnosti za 2025. izrađuju se s obzirom na posebne uvjete znatno smanjenog prostora Knjižnice unutar zgrade Knjižnice. I dalje će Knjižnica biti smještena u jednoj prostoriji od 130 m²

pregrađenoj policama s knjigama na dva dijela, jedan dio za 10 djelatnika, a drugi za info-pult i 4 korisnička mjesta.

U 2025. godini planira se pripremiti i izraditi niz dokumenata vezanih uz rad Knjižnice i Digitalne zbirke u skladu s važećim Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti i Pravilnicima koji iz njega proizlaze, a koji se nisu stigli izraditi u 2024. Tako se planiraju izraditi dopune i izmjene Pravilnika o radu Knjižnice HAZU, prijedlog Pravilnika o donaciji, napisati Smjernice za izgradnju i upravljanje knjižničnim fondom, Smjernice za izgradnju i zaštitu Zbirke starih i rijetkih knjiga Knjižnice HAZU, Plan razvoja Digitalne zbirke i Pravilnik o radu Digitalne zbirke HAZU (potrebno je definirati viziju, misiju, zadaće itd.).

Skupni katalog Akademijinih knjižnica

Središnja Knjižnica zadužena za stručni nadzor svih ostalih Akademijinih specijalnih knjižnica nastavit će i dalje obavljati glavnu redakturu svih zapisa u skupnom katalogu i pružati stručnu i savjetodavnu pomoć ostalim knjižnicama u sustavu. Trenutno se u skupnom katalogu nalaze katalozi 9 Akademijinih knjižnica: Jadranskog zavoda, Strossmayerove galerije starih majstora, Odsjeka za povijesne znanosti, Odsjeka za povijest hrvatske glazbe, Odsjeka za povijest hrvatskog kazališta, Zavoda za paleontologiju i geologiju kvartara, Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu i Knjižnica Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Rijeci. Prošle godine jednu licencu za rad u sustavu dobila je Zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu te će Knjižnica nastaviti započetu edukaciju za rad u zajedničkom knjižnično-informacijskom sustavu INDIGO, pružati savjetodavnu i stručnu podršku i obavljati redakturu zapisa. U tu svrhu planira se posjet dviju knjižničarki Akademijinom Zavodu u Dubrovniku i Cavtatu u dogovoru s matičnom knjižnicom u Splitu. Također je dogovoreno da se započne s postupkom registracije kulturnog dobra Zbirke inkunabula iz knjižnice u Cavtatu uz pomoć središnje Knjižnice.

U skladu s mogućnostima i zahtjevima, Knjižnica će nastojati stvarati pogodne uvjete i poticati rad na sređivanju, inventarizaciji i obradi građe i u ostalim Akademijinim jedinicama u Zagrebu i u drugim

gradovima gdje su smještene znanstvenoistraživačke jedinice koje imaju knjižne zbirke, a nemaju stručno knjižnično osoblje. Radi se o 20 jedinica s najmanje oko 170.000 svezaka neobrađenih knjiga i časopisa. Knjižnica će nastaviti raditi na sređivanju zapisa iz migriranih kataloga središnje i ostalih knjižnica u novi program INDIGO i njihovom semantičkom obogaćivanju, a osobito se planira intenzivirati rad na deduplikaciji bibliografskih i normativnih zapisa kako bi se taj višegodišnji posao završio.

Digitalna zbirka HAZU

Knjižnica će koordinirati radom digitalnog repozitorija DiZbi.HAZU i svih Akademijinih jedinica uključenih u njega. Planirano je održati barem 4 sastanka DiZbi tima i ponovo uvesti redovite mjesečne edukacijske radionice o korištenju programa INDIGO i korisničkog sučelja DiZbi.HAZU za suradnike i korisnike, ukoliko će za to postojati prostorni uvjeti.

U 2025. godini uvest će se novosti vezane uz objavu i preuzimanje digitalnih objekata. Uprava Akademije je donijela odluku da će svi Akademijini časopisi i zbornici radova u otvorenome pristupu biti dostupni kroz pdf preglednik, pretraživi po tekstu, slobodni za preuzimanje i korištenje uz poštivanje licence. Ostala digitalna i digitalizirana građa objavljuvat će se i dalje u IIF pregledniku s mogućnošću preuzimanja uz prihvaćanje uvjeta i u skladu s autorskim pravima. Započet će se automatsko dodjeljivanje URN:NBN-a (Uniform Resource Name : National Bibliography Number), jedinstvenog nacionalnog identifikatora koji osigurava jedinstveno i trajno identificiranje digitalne (izvorno digitalne i digitalizirane) građe u Digitalnoj zbirci HAZU i pomoću kojeg će se svaki digitalni objekt s pripadajućim metapodacima vrlo lako moći agregirati u nacionalni sustav e-Kulture i u Europeanu. Osim toga, čitava Digitalna zbirka će biti indeksirana od strane internetskih tražilica (metapodaci i čitavi digitalni tekstualni sadržaji) kako bi prilikom pretraživanja korisnik dobio rezultate iz Digitalne zbirke HAZU, a sve u svrhu veće vidljivosti i dostupnosti informacija za korisnike.

Planiran je daljnji razvoj Digitalne zbirke uvođenjem novih modula, funkcionalnosti i usluga za korisnike, ukoliko će za to biti osigurana sredstva. Dovořit će se redizajn korisničkog sučelja s poboljšanim

pretraživanjem za korisnike te se planira njegova promocija u prvom kvartalu 2025., a povodom 15 godina postojanja Digitalne zbirke HAZU.

Knjižnica je administrator Akademijinog repozitorija u sustavu Dabar te će i dalje nastaviti administrirati sustav.

Popisi Akademijinih izdanja

Nastavit će se prikupljanje i analitička obrada Akademijinih izdanja koja će se objavljivati tijekom 2025. godine. Kompletna obrada analognog i digitalnog oblika novih Akademijinih izdanja obavljat će se u programu INDIGO, a objava na internetu u digitalnom repozitoriju DiZbi sukladno autorskopravnom statusu novih izdanja. Koncem godine će se izraditi popis novih Akademijinih izdanja objavljenih u 2025. godini, koji će biti tiskan naredne godine kao prilog u Ljetopisu. Cijeli popis izdanja će biti dostupan putem repozitorija DiZbi.HAZU gdje će korisnici moći pretraživati, pregledavati i preuzimati digitalne inačice kao i na webu knjižnice u rubrici Online prinove. Planira se dodijeliti DOI oznake za oko 450 novih Akademijinih znanstvenih članaka i priloga u zbornicima. Radit će se kontinuirano na sređivanju i unosu metapodataka starijih digitaliziranih izdanja kao i na daljnjoj digitalizaciji prema planu.

Planira se dovršiti revizija svih primjeraka Akademijinih izdanja (arhivski, čitaonički, posudbeni i rezervni primjerak). U sklopu revizije svi arhivski primjerci, koji do sada nisu bili barkodirani, će se barkodirati. Izradit će se tablica prijedloga za digitalizaciju Akademijinih izdanja koja će se digitalizirati u sklopu e-Kulture u 2025. godini.

Izgradnja knjižničnog fonda i razmjena publikacija

Očekuje se da će se fond knjiga i časopisa i nadalje popunjavati uglavnom razmjenom i darovima. Za kupnju novih knjiga je predviđen budžet od 1.000,00 eura koji će se potrošiti na kupnju dva do tri sveska enciklopedije u pretplati Allgemeines Künstlerlexikon, te sveska Vjesnika bibliotekara i još nekoliko

knjiga koje nije moguće nabaviti razmjenom. Posebna pažnja posvetit će se prikupljanju radova akademika, uglavnom iz darovanih izvora i razmjenom. Dio prinova će sačinjavati darovane knjige koje Knjižnica dobiva od Uprave Akademije te znanstvenika iz Hrvatske i inozemstva.

Razmjena Akademijinih periodičkih izdanja odvijat će se sa stranim institucijama u skladu s dostupnošću i odobrenim sredstvima za poštarinu, kao i u e-okruženju, a na osnovi pohranjenih primjeraka u repozitoriju DiZbi.HAZU. U Hrvatskoj će se Akademijina izdanja i dalje slati poštom.

Obrada knjižničnog fonda

Svakodnevno će se raditi na katalogizaciji i klasifikaciji novih knjiga i časopisa. Svi katalogizatori radit će na ujednačavanju bibliografskih i normativnih zapisa prema UNIMARC standardu te na deduplikaciji zapisa koji su migrirani iz starog programa. Jedan katalogizator redovito će obrađivati sve novonabavljene knjige. Revizijom je utvrđeno da je još 38 % fonda potrebno rekatalogizirati, odnosno unijeti u računalnu bazu, tako da će to biti jedan od glavnih poslova narednih godina. Svi knjižničari će se uključiti u rekatalogizaciju fonda. S obzirom na to da se taj dio fonda nije nalazio u bazi, prilikom revizije se radilo samo brojanje odnosno evidentiranje brojčanog stanja i nije rađen prijedlog za otpis te građe iz fonda. Stoga će se paralelno s rekatalogizacijom knjiga de visu raditi i prijedlog za otpis. Očekuje se da će taj posao trajati više godina.

Revizija i otpis knjižnične građe

Sredinom 2024. dovršena je revizija čitavog fonda te su Matičnoj službi NSK predane liste s prijedlozima za otpis građe po reviziji. Nakon očitovanja NSK, u prvom kvartalu 2025. godine radit će se na provođenju drugog dijela otpisa fizičkih primjeraka građe koji su izlučeni prilikom revizije, a dio građe će se najprije ponuditi drugim knjižnicama.

Pohrana i zaštita fonda

Redovito će se kontrolirati mikroklimatski uvjeti u spremišnim prostorima u podrumu, obavljat će se svakodnevni nadzor i zaštita nad knjižničnom građom, voditi evidencija temperature i vlage i poduzimati potrebne mjere za otklanjanje uočenih nepravilnosti. S Odjelom za zaštitu i održavanje imovine dogovoreno je redovito otprašivanje knjiga u spremišnim prostorima Knjižnice te se očekuje da će se taj posao redovito obavljati. Knjige će otprašivati dvije spremačice uz nadzor pomoćnog knjižničara.

Trezor

Nakon revizije trezorske građe, koja je završila krajem 2024. godine, nastavit će se obavljati sve ostale aktivnosti vezane uz trezor. Građa koja je u lošem fizičkom stanju spremat će se u kutije od beskiselinske ljepenke te na taj način preventivno zaštititi. Prilikom revizije kreirana je lista knjiga koje datiraju iz 19. stoljeća, a po Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti spadaju u kulturno dobro. Ukoliko se u 2025. zaposli 1 novi knjižničar, radit će na registraciji Zbirke knjiga 19. st. kao kulturnog dobra pri Ministarstvu kulture i medija RH. Osim toga, nastavit će se daljnji rad na retrospektivnoj konverziji oko 1000 kataložnih listića koje još treba unijeti u bazu.

U 2025. g. planirani su konzervatorsko-restauratorski radovi na tri knjige za koje su zatražena sredstva Ministarstva kulture i medija RH putem natječaja u 2024.: 1. Bartola Kašića Način od meditationi i molitve, Rim, 1613. (R-780); 2. Ivana Muliha Zakon bratintzva, Zagreb, 1746. (R-770); Marka Arnerića Opravdanje dobrii xena, Venecija, 1802. (R-1079). Radove na prve dvije knjige izvodit će restaurator gospodin Mario Kauzlarić, MK knjigovežnica iz Zagreba, a na trećoj restauratori iz NSK.

Očekuje se nastavak suradnje s Odjelom za pohranu i zaštitu NSK na višegodišnjem projektu preventivne konzervacije knjiga 16.-18. stoljeća za koji su i ove godine zatražena sredstva, a koji je uspješno započeo 2024. godine. Preventivna zaštita provodit će se na dijelu zbirke od oko 1200 knjiga velikog formata, a

obuhvaćat će mehaničko čišćenje, prozračivanje i dezinfekciju, konzervaciju korica te po potrebi zaštitno opremanje.

Digitalizacija i ostali projekti

U sklopu nacionalnog projekta „eKultura - Digitalizacija kulturne baštine“ Ministarstva kulture i medija RH planira se daljnja digitalizacija Akademijinih izdanja. Prijavljena su 2 programa: 1. „Završetak digitalizacije nakladničkog niza Djela JAZU“ u okviru kojeg se planira digitalizirati još preostalih 27 monografskih publikacija iz toga niza i 2. „Digitalizacija zaštićene kulturne baštine – zbirka Akademijinih izdanja, časopis Forum“ i to svih preostalih 267 svezaka (78.848 stranica) koji nisu digitalizirani. Ukoliko sredstva budu dodijeljena, digitalizirana građa obradit će se i objaviti na portalu DiZbi.HAZU i na portalu eKultura.

Tijekom 2025. redovito će se pratiti objave javnih poziva i natječaja za financiranje programa u kulturi Ministarstva kulture i medija RH i Gradskog ureda za kulturu Grada Zagreba na koje će Knjižnica aplicirati svojim programima izložaba, digitalizacije, zaštitnih konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnom dobru, informatizacije i opremanja te daljnjeg razvoja repozitorija DiZbi.HAZU.

Izložbe i promocija Knjižnice

Knjižničarke Nataša Daničić i Jelena Prekrtić će dovršiti virtualnu izložbu "Rane studentice prirodoslovlja i matematike na Sveučilištu u Zagrebu" u suradnji s dr. sc. Tihanom Luetić (Odsjek za povijesne znanosti HAZU) i izv. prof. dr. sc. Tihomirom Vukeljom (Fizički odsjek PMF-a) u sklopu projekta Baština na mreži: znanstvenici predstavljaju kulturnu baštinu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Virtualna izložba će početkom 2025. godine biti postavljena na portal Digitalne zbirke NSK.

Tijekom 2025. djelatnici Knjižnice će prirediti dvije prigodne izložbe u predvorju Knjižnice. S obzirom na to da je Vlada RH 2025. godinu proglasila „Godinom obilježavanja 1100. obljetnice hrvatskoga

kraljevstva”, Knjižnica će se raznim aktivnostima uključiti u obilježavanje tog jubileja. I dalje će se priređivati izbor najnovijih prinova na stalcima u predvorju Knjižnice. Knjižnica će prirediti online verziju izložbe s Akademijinim izdanjima iz 2024. g, a planiraju se promovirati donacije akademika Knjižnici na mrežnim stranicama.

Nastavit će se promovirati rad Knjižnice na svim razinama:

1. Stručni skupovi, webinar, radionice, konferencije gdje će knjižničari prisustvovati i/ili izlagati. Prisustvovat će se uglavnom domaćim i to prvenstveno zagrebačkim stručnim i znanstvenim skupovima i seminarima iz knjižničarstva, a nastojat će se prisustvovati na barem jednoj stranoj konferenciji u svrhu jačanja međunarodne suradnje.
2. Web Knjižnice – redovito će se nadopunjavati novim sadržajima i uslugama za korisnike
3. Društvene mreže (Facebook, Instagram) - redovito će se objavljivati novosti, promovirati fond Knjižnice i ostale aktivnosti i usluge
4. Podstranica Knjižnice na web stranicama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti će se redovito ažurirati.

I dalje će knjižničari aktivno sudjelovati u radu Hrvatskoga knjižničarskog društva, Zagrebačkog knjižničarskog društva te će se pratiti rad Međunarodnog udruženja europskih znanstvenih knjižnica - LIBER čiji je Knjižnica član.

Knjižnica se planira uključiti u obilježavanje Svjetskog dana knjige i autorskog prava 23. travnja, međunarodne manifestacije Dani europske baštine koja se odvija tijekom rujna i listopada, Dana hrvatskih knjižnica 11. studenoga i manifestacije Mjesec hrvatske knjige, te raznim virtualnim sadržajima prezentirati kulturnu i znanstvenu baštinu Knjižnice.

Ove godine je na natječaj Ministarstva kulture i medija RH prijavljen i program „Razvoj publike u kulturi“ kojim se planira razvoj novih usluga za korisnike, ukoliko sredstva budu dodijeljena.

Suradnja s drugim institucijama

Knjižnica će nastaviti suradnju s nacionalnim i međunarodnim institucijama na projektima. U 2025. g. će se nastaviti suradnja na projektu tematskog portala Znameniti.hr i Hrvatskog nacionalnog konzorcija istraživačke infrastrukture CLARIN ERIC-a.

U Zagrebu, 22. listopada 2024.

Tamara Runjak, knjižničarska savjetnica
upraviteljica Knjižnice